

Foredrag torsdag 15. oktober

ÅPNING

Åpning av NTFs landsmøte og Nordental 2009

Gunnar Lyngstad

Inger-Johanne Nyland

Åpningstale
NTFs president, Gunnar Lyngstad

Kunstneriske innslag
Øystein Wiik

Prisutdelinger

Over til fagprogrammet
Leder i NTFs fagnemnd, Inger-Johanne Nyland

Åpningsforedrag

Instant performance – å prestere i sannhetens øyeblink

Gjennom sin lange internasjonale karriere som musikalsanger og -dramatiker, kan Øystein Wiik noe om å kommunisere. I et forrykende foredrag, krydret med humor, teateranekdoter og musikk, gir Øystein Wiik deg en «survival kit» i personlig opptræden. Han lærer deg teknikker og knep hentet fra teatrets verden, men tilpasset det øvrige yrkeslivet. Metoder som gjør deg bedre rustet i det daglige samspill og den daglige kommunikasjon med klienter og kolleger. Teknikker som vekker inspirasjon, energi og arbeidsglede hos deg selv så vel som andre.

Øystein Wiik
Musikalsanger og -dramatiker, Oslo

Visdomstänner – en utfordring i hverdagen?

Sekvensleder: Øyvind Asmyhr

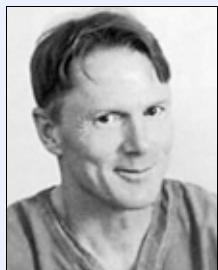
Visdomstandskirurgi i allmenn praksis

Mange tandlæger tilbyder kirurgisk fjernelse af visdomständer og mange har oplevet vanskeligheder ved indgrebet. Dette foredrag vil gennemgå anatomien i regionen, diskutere indikationer og præsentere redskaber til at vurdere sværhedsgraden af det operative indgreb, samt de komplikationer, som kan opstå i relation til indgrebet. Endvidere vil den kirurgiske teknik blive demonstreret bl.a. ved brug af video.

Anders Nattestad
Professor, Ph.D., Director of Oral and Maxillofacial Surgery, San Francisco, USA

Tannlegen måtte knuse visdomstannen min...

Det er få ting som frembringer mer gåsehud enn ordet visdomstann. Ingen røyk uten ild, men det er i de aller fleste tilfeller mulig å fjerne en 8er på en rask og smertefri måte. Vi skal se litt på hva som kan gjøre dette mulig.

Petter Lind
Spesialist i oral kirurgi og oral medisin, Oslo

Målgruppe
Tannleger

Torsdag kl. 1330–1530

Tannhelse, verdighet og livskvalitet hos eldre pasienter. Hva er vår rolle?

Sekvensleder: Lars Ulvestad

Begreper som livskvalitet og verdighet er sentrale innen eldremørsjen. Vi står overfor en tidsepoke der det blir stilt krav til oss som tannhelsepersonell om hvordan vi best kan bidra til å ivareta disse begrepene hos den enkelte gamle. Foredraget vil belyse etiske problemstillinger i vårt ansvarsområde. «Ageism»- er det et begrep som er relevant for hvordan vi planlegger våre behandlinger? Det kan synes som om kunnskap og ferdigheter er banale for oss, og lett blir nedprioritert av andre grupper helsearbeidere. Kan vi gjøre noe med dette?

Tiril Willumsen
Førsteamanuensis, UiO

Målgruppe
Hele tannhelseteamet

Torsdag kl. 1330–1430

Jubileumsforedrag

Sekvensleder: Inger- Johanne Nyland

2009 er et jubelår for Den norske tannlegeforening: 125 år er gått siden foreningen ble stiftet, 100 år er gått siden Statens Tandlægeinstitut ble etablert og for 50 år siden ble tannlegeundervisningen «opphevjet» til universitetsfag. Dette må vi markere.

Leif Arne Heløe
Professor emeritus, dr. odont, Oslo

Målgruppe
Hele tannhelseteamet

Torsdag kl. 1330–1430

Trender og etikk

Sekvensleder: Berit Øra

Oral moral: Om sykdom og etikk i munnens hule

Konkrete moralske utfordringer innen tannmedisin belyses og drøftes. Eksemplene hentes fra forskning og klinikk. Med utgangspunktet i sykdomsbegrepet illustreres sammenhengen mellom det deskriptive og det normative – mellom fag og moral.

Bjørn Hofmann
Professor, UiO

Fostermedisin i perspektiv. Diagnostiske og etiske utfordringar

Utvikling av non-invasiv bilediagnostikk med ultralyd på 60-talet har revolusjonert kommunikasjonen med fosteret for helsearbeidarar innan svangerskapsomsorg. Diagnostikken gjorde det muleg å få informasjon primært frå fosteret og ikkje sekundært via mor i form av blodprøvar, urinprøvar eller ytre undersøkingar av mor sin mage. Dei første tiåra kunne diagnostikken gje informasjon om fosteralder, morkake, tvillingar, grove utviklingsavvik, vekst og leie. Den tekniske utviklinga har heile tida gått framover og gitt oss meir detaljerte biletar av fosteret og høve til å stille presise diagnosar og dessutan gje behandling. For fostermedisinaren er fosteret pasienten og ein gjer invasive inngrep på fosteret som blodprøvar, blodoverföringar, innlegging av plastkateter, vevsprøvar. Det har vaksse fram fostermedisinske senter som har spesialkunnskap. Mødrer vert no sendt til slike einingar for behandlinga av fosteret i mors liv og seinare fødsel i eit fagmiljø som er vel førebudd av di dei kjener diagnosen og kan gje behandling med ein gong til nyfødde med livstruande sjukdommar.

Sturla Eik-Nes
Professor, Nasjonalt senter for fostermedisin, Trondheim

Hvordan forberedes leger på at de er feilbarlige

I innleget presenteres opplegget for undervisning i håndtering av medisinske feil ved universitetet i Oslo. Undervisningen bygger på at medisinen er en handlingsrettet disiplin der uønskete hendelser er uunngåelig. Videre understrekkes det at feilbehandling ikke bare er tekniske feil, men også manglende evne til å kommunisere og manglende bevissthet om at det gjøres viktige verdivalg. Foredraget vil også vise hvordan arbeidet med etikk og kommunikasjon styrkes i norske sykehus.

Reidun Førde
Professor, dr.med, UiO

Er tannlegen pasientens jurist, kollegahjelper eller angiver?

Ved kasus som virker feilbehandlet eller mislykket, kan overtagende tannlege føle seg mellom barken og veden i valget mellom pasientens beste og kollegialitet til forrige behandler.

Etiske regler, klagenemnd og lovverk kan tolkes i ulike retninger. I innleget brukes eksempler fra klinisk hverdag.

Inger-Lise Solum Mathiesen
Tannlege, Oslo

Målgruppe
Tannleger
Torsdag kl. 1330–1700

New trends in bonding

Sekvensleder: Ulf Örtengren

Dental adhesive technology is evolving fast. The extensive possibilities for 'direct' and 'invisible' restoration of teeth offer a definite answer to the primary request of our patients. The concurrent potential to limit sacrifice of sound tooth tissue has triggered a rapid turn-over from a 'mechanical-oriented' to an 'adhesive' and 'minimal-invasive' tooth-care concept.

'How can I restore a decayed or fractured tooth least invasively?' should be the starting point of today's restorative dental practice. In each need of tooth restoration, this question should again be addressed.

The objective of this presentation is to illustrate this 'minimal-invasive' tooth-care concept with clinical examples, as well as to give an overview of the three current adhesive approaches that can clinically be used to bond to tooth enamel and dentin, namely the 'etch-and-rinse', the 'self-etch' and the 'glass-ionomer' approach. The shortcomings of each adhesive approach will be discussed in terms of bond durability and possible solutions to overcome these problems will be proposed. Special attention will be given to a 'mild' self-etch approach, enabling stable chemical interaction of functional monomers with residual hydroxyapatite to the direct benefit of bond durability. Finally, the effectiveness of modern adhesives in laboratory will be correlated with clinical effectiveness data.

This lecture will be given from a sound critical standpoint and will encompass a broad amount of product-and-use information with direct application in daily practice.

Bart Van Meerbeek

Professor, Department of Conservative Dentistry, Catholic University of Leuven, Belgia

Målgruppe

Tannleger

Torsdag kl. 1330–1530

Hva skjer når malokklusjoner ikke blir behandlet?

Sekvensleder: Aril Jul Nilsen

I 1950 ble tannstillingen hos tilnærmet alle åtte-åringene i Hedmark fylke registrert og fire intraorale foto utgjorde en del av dokumentasjonen. Det ble formodet at kun de færreste barn med et kjeveortopedisk behandlingsbehov kunne få behandling. I 2007 ble 69 av disse personer etterundersøkt: det ble tatt sammenlignbare foto med dem fra 1950 og det ble foretatt et strukturert intervju. Det ble fokusert på: forandringer av tannstilling/okklusjon, oral helse, holdninger til – og erfaringer med egne tenner, samt synspunkter på dental estetikk hos andre.

Rolf Elling Berg

Spesialist i kjeveortopedi, Sandefjord

Målgruppe

Tannleger

Torsdag kl. 1330–1430

Virkninger av snusbruk på individ- og samfunnsnivå

Sekvensleder: Lars Ulvestad

Selv om snus ikke er risikofritt, viser kunnskapsoppsummeringer at skadeomfanget er dramatisk mye lavere enn ved sigarettrøyking (ca. 90 % lavere). Å stimulere røykere som ikke kan eller vil slutte med nikotin til overgang fra sigaretter til snus, kan bli en skadereduserende strategi i framtidens tobakkspolitikk.

Foredraget vil vise positive og negative implikasjoner av en slik strategi. Det vil bli referert til ny forskning om snusens skadevirkninger og konsekvenser for folkehelsen.

Karl Erik Lund

Forskningsleder, Statens institutt for rusmiddelforskning (Sirus)

Målgruppe

Hele tannhelseteamet

Torsdag kl. 1430–1530

Allergi – hvorfor øker forekomsten?

Sekvensleder: Gunhild V. Strand

Allergier som rhinit (høysnue) og astma har vist en foruroligende økning i de deler av verden hvor hygienen er god. Dette ga støtet til den opprinnelige «hygienehypotesen», nemlig at redusert forekomst av infeksjoner medførte understimulering av immunsystemets Th1-cellene og dermed overstimulering av Th2-cellene som er nødvendige for produksjon av de allergi-fremmende IgE-antistoffene. Nå tror vi heller på en «utvidet hygienehypotese» der immunsystemet kommer i ubalanse pga. for liten stimulering av regulatoriske T-cellene. Det er særlig tarmens stedegne bakterier som gir slik stimulering, og flere nyere funn tyder på at endringer både i miljøet og tarmfloraen kan forklare økningen av allergi. Håpet er at probiotika (levende «snille» bakterier) skal kunne hjelpe.

Per Brandtzæg

Professor, UiO

Målgruppe

Hele tannhelseteamet

Torsdag kl. 1430–1530

Hva har vi lært av molekylærgenetiske teknikker innen oral mikrobiologi?

Sekvensleder: Pia Titterud Sunde

Ny forskning har identifisert mange nye bakterier fra komplekse mikrobielle samfunn (biofilm) i munnhulen. Hvordan påvirker det vår kliniske hverdag? For å kunne forstå utviklingen av infeksjonssykdommer, som karies, periodontitt og mukositt, er det helt nødvendig å ha kunnskap om hvordan sykdommen starter fra friske kliniske forhold. Både ved friske forhold og ved sykdom foreligger det en overmåte stor artsrikdom blant bakterier. Det er påvist at en bestemt bakterieflora representerer friske forhold i munnhulen, som er forskjellig fra sykdomsrelaterte bakterier. Kunnskapen om alle medlemmene av disse komplekse mikrobielle samfunn vil ikke bare øke forståelsen

rundt friske forhold og sykdom, men også kunne være til hjelp for å evaluere effekten av aktuell klinisk behandling. Hvilken rolle vil fremtidige vaksiner, med bakgrunn i dette, ha i en klinisk hverdag?

Jørn Arne Fridrich-Aas
Post. doc stipendiat, UiO

Målgruppe
Tannleger, tannpleiere

Torsdag kl. 1430–1530

Ising i tennene – er det noe å bry seg om?

Sekvensleder: Ivar Parmann

Hypersensible tannhalser med etiologi, differentialdiagnoser og behandling vil bli diskutert.

Vibeke Kjærheim
Tannlege, dr. odont, Oslo

Målgruppe
Tannleger

Torsdag kl. 1530–1630

Protetikk på barn og unge

Sekvensleder: Pia Titterud Sunde

Når er det behov for protetikk på barn? Hvilke mål bør vi sette oss for protetisk behandling på barn og unge pasienter? Hva er forskjellene mellom protetisk tannbehandling på voksne pasienter og på barn? – og hvilke utfordringer kan vi støte på under og etter behandling? Foredraget vil inneholde en del kliniske kasuspresentasjoner.

Jana Ingebrigtsen
Spesialtannlege, UiB

Målgruppe
Tannleger

Torsdag kl. 1530–1630

Rettsodontologisk forening

Ansvarlig: Øyvind Wiiger Olsen

Årsmøte

Torsdag kl. 1530–1630